

Mødet den 11. Februar 1915.

Fraværende: Harald Jensen.

1. (J. Nr. 302—1914). Fortsat 1. Behandling af Forslag til **Overslag over Aarhus Købstadkommunes Indtægter og Udgifter i 1915—16.** (Se Side 297).

Formanden udtalte, at alle Indvendinger mod Forslaget om at forhøje Sygehustaksterne havde været en Appel til den gode Følelse for de syge. Forudsætningen maatte da være, at alle syge var i pekuniær Trang; men saaledes var det jo ikke. Var en syg i pekuniær Trang, havde man andre Midler for at komme ham til Hjælp: Hjælpekassen, Fattigvæsenet o. l. Desuden var Sygekasserne jo netop beregnet paa at hjælpe Folk over de pekuniære Ulemper, som Sygdom kunde medføre. Taleren kunde derfor tænke sig, at man kunde tage under Overvejelse at støtte Sygekasserne, hvis de paa Grund af Takstforhøjelsen skulde blive nødt til at forhøje deres Kontingent. Under alle Omstændigheder var det en daarlig Kommunalpolitik at fastholde de lave Takster af Hensyn til de syge, naar langt fra alle disse var pekuniært trængende. I Øjeblikket var Udgifterne til de syge ganske overordentlig store, saa det kunde ikke siges, at disse blev forurettet. Det var jo kun en meget beskeden Omregulering

af Betalingen, der var Tale om, og det var ganske urigtigt at fastholde en Betaling, der var bestemt under Hensyn til Priser, som var langt lavere end de nuværende. — Med Hensyn til Spørgsmaalet om at forfremme Assistent Agger til Fuldmægtig bemærkede Taleren, at Byraadsbeslutningen i September forrige Aar kun havde gaaet ud paa ikke foreløbig at foretage nogen Revision af Lønregulativet. Taleren kunde derfor ikke forstaa, at denne Beslutning skulde udelukke, at man kunde gøre nogen Forandring med en Funktionærs Plads i Regulativet, og andet gjaldt det jo ikke om i det foreliggende Tilfælde. Heller ikke kunde Taleren se, at andre Funktionærer skulde kunne føle sig forurettede, fordi man lod en enkelt avancere paa Grund af hans særlige Stilling. — Hr. Mikael Johansen havde spurgt, hvorledes Taleren stillede sig med Hensyn til Anvendelsen af de 300000 Kr., som man vilde faa for Fodfolkskasernen. Taleren havde nok set, at man i andre Byer havde taget af opsparede Fonds for at undgaa Forhøjelse af Skatteprocenten, men med Hensyn til Pengene for Kasernen var Forholdet meget anderledes, idet det jo ikke var opsparede Penge, men Salgssummen for en solgt fast Ejendom, som det ikke vilde være tiltalende at se forsvinde i Løbet af et Par Aar. Efter Talerens Mening vilde det ikke være heldigt saaledes at bruge af sin Kapital, hvad Indenrigsministeriet sikkert heller ikke gav Tilladelse til.

Simonsen vilde i Anledning af Hr. Mikael Johansens Modstand mod at forhøje Tilskudet til Hjælpekassen til 100000 Kr. gentage, at hele Hjælpekassens Bestyrelse i fuld Enighed havde krævet 100000 Kr. som det mindste Beløb, der kunde være Tale om at nøjes med. Da Hr. Mi-

kael Johansen havde hævdet, at Aarhus var meget højt oppe med Hensyn til Tilskud til Hjælpekassen, skulde Taleren oplyse, at det gennemsnitlige Tilskud for Købstæderne i Jylland i 1913—14 havde været 1 Kr. 24 Øre pr. Indbygger, og at Tilskudet pr. Indbygger samme Aar havde været i Præstø 1 Kr. 31 Øre, i Vordingborg 1 Kr. 30 Øre, i Allinge-Sandvig 1 Kr. 56 Øre, i Nakskov 1 Kr. 53 Øre, i Sakskøbing 1 Kr. 26 Øre, i Hjørring 2 Kr. 39 Øre, i Nykøbing M. 1 Kr. 95 Øre, i Aalborg 1 Kr. 45 Øre, i Løgstør 1 Kr. 83 Øre, i Skive 2 Kr. 03 Øre, i Horsens 1 Kr. 34 Øre, i Silkeborg 2 Kr. 08 Øre, i Ringkøbing 1 Kr. 50 Øre, i Holstebro 2 Kr. 82 Øre og i Esbjerg 2 Kr. 19 Øre. Det var altsaa ingenlunde noget enestaaende, at man i Aarhus ydede 1 Kr. 42 Øre pr. Indbygger. Mange Byer var lige saa højt oppe, og mange ydede mere. Der var saaledes ingen Grund til at tale om, at Bidraget til Hjælpekassen var saa overordentlig stort, og da der ikke i Fjor og vistnok heller ikke i Forfjor var sket nogen Forhøjelse, vilde det sige, at Tilskudet i Virkeligheden var i Tilbagegang. Man kunde ikke regne med de ekstraordinære Understøttelser til indkaldtes Familier og til arbejdsløse i Anledning af Krigen, da disse Understøttelser jo ikke vedrørte Hjælpekassens sædvanlige Arbejde. Hr. Mikael Johansen havde endvidere stærkt fremhævet, at omtrent hele det Beløb, som indkom i Formue- og Lejlighedsskat, medgik til humane Formaal og Skolevæsenet, men i saa Tilfælde maatte Fattigvæsenet regnes med til de humane Institutioner, og det var dog vist en ret forbavsende Udlægning. I det hele taget kunde Hr. Mikael Johansens Udtalelser paa dette Omraade med nogen Ret kaldes en Appel til de daarlige, spidsborgerlige Instinkter.

Formanden var sidst rykket frem med et stærkt Forsvar for at nægte Hjælpekassen den ansøgte Bevilling, og i Dag havde han anført, at ikke alle, der skulde behandles paa Sygehusene var fattige eller trængende, og at de, hvis de var det, kunde faa Hjælp af Fattigvæsenet eller Hjælpekassen, saaledes at Sygehustakstforhøjelsen ikke vilde ramme dem. Det havde forbavset Taleren meget at høre Formanden nævne Fattigvæsenet i denne Forbindelse, for det første fordi man dog skulde se at komme bort fra at henvise de syge til Fattigvæsenet, og for det andet fordi en saadan Ordning ikke vilde hjælpe noget, da Pengene jo saa vilde komme til at gaa ud og ind af samme Kasse, uden at Kommunen vilde faa mere for det. Desuden lød det mærkeligt, at Formanden kunde anbefale ikke at yde Hjælpekassen nogen Forhøjelse, samtidig med at han henviste de fattige til Understøttelse af Hjælpekassen. Dersom Sygekasserne maatte foretage en Kontingentforhøjelse i Anledning af Forhøjelsen af Sygehustaksterne, vilde det ramme mange Smaafolk og nogle af de allerfattigste. De 20000 Kr., der vilde indvindes, betød saa lidt for Kommunen, at det vilde være uheldigt at gaa til Forhøjelsen. Summen vilde jo aldeles ikke medføre, at Sygehusene kom til at bære sig, saa der var i Virkeligheden kun Tale om at tage ca. 10000 Kr. fra Sygekassemedlemmerne, altsaa fra Folk, der daarligt havde Raad dertil. Det vilde være beklageligt, om der skulde blive Flertal for at forhøje Sygehustaksterne og nægte Hjælpekassen det Tilskud, den ansøgte om, men desværre var der vel ikke stor Mulighed for at faa Forslaget herom stemt ned, selv om Hr. Marthin Hansen stemte sammen med Socialdemokraterne. Ansvarret maatte da blive Formandens, idet han sammen

med Højres Medlemmer i Budgetudvalget havde stillet de nævnte Forslag. — I sidste Møde havde Hr. Møller bebudet Forslag om Forhøjelse af Prisen paa Gas og Elektricitet, trods den betydelige indirekte Beskatning, der allerede blev drevet ved Produktionen af disse Varer. Heldigvis var dette Forslag ikke kapitelfæstet i Budgetforslaget, og der skulde altsaa en Stenime mere til at faa det gennemført. Denne Forhøjelse vilde gennemgaaende blive en Smaamandsskat. Det blev vel gjort gældende, at dette ikke kunde være Tilfældet for Elektricitetens Vedkommende, men det var dog ikke helt rigtig; thi selv om en Forhøjelse af Prisen paa Elektricitet ikke saa udpræget som en Forhøjelse af Gasprisen vilde blive en Beskatning af Smaafolk, saa vilde den dog blive en Beskatning af Middelstanden, idet de store Elektricitetsforbrugere ikke vilde falde ind under Forhøjelsen, fordi de havde særlige Kontrakter med Belysningsvæsenet og kunde foreskrive Priserne for deres Vedkommende ved Trusel om selv at anlægge et Elektricitetsværk. — I Anledning af, at flere Medlemmer havde krævet, at Slagtehuset skulde betale sig, maatte Taleren have Lov til lidt nærmere at omtale Slagtehusets Forhold. Kun et enkelt Aar, 1912, havde Slagtehuset givet Overskud, og dette skyldtes Mund- og Klovesygen, og en enkelt Gang havde dets Regnskab vist Balance, ellers havde det altid givet Underskud. Det havde vel heller ikke været Meningen, at det skulde give Overskud. Ret beset forrentede Slagtehuset sig dog godt. Taleren havde i sin Tid indtraadt i Slagtehusudvalget med det Formaal at faa Regnskabet til at balancere, og der var ogsaa ved Forhøjelse af Taksterne for den indenbys Slagtning og Kontrol gjort Forsøg derpaa, uden at der dog var blevet

skaffet Balance. Taleren havde i det hele taget opgivet Troen paa at faa Balance i det samlede Slagtehusregnskab og var heller ikke sikker paa, at det vilde være retfærdigt eller heldigt at skabe Balance. Slagtehusets Formaal var at yde Borgerne en sanitær Betyggelse. Tog man Udgifterne ved at opnaa denne Betyggelse bort og holdt sig til Slagtehuset som en ren Forretning, saa svarede det sig godt, men tog man Udgifterne til Kontrollen med, saa blev der Underskud. Spørgsmaalet var da, om man vilde vælte Udgifterne til Kontrollen over paa Slagterne, altsaa paa en enkelt Stand, men det kunde Taleren ikke anse for rigtigt eller retfærdigt. Statsmagten hævdede jo ogsaa, at det offentlige maatte betale Kontrollen. Mælkekontrollen kostede Kommunen 9400 Kr., og Mælkeleverandørerne betalte intet deraf, Byen paatog sig Byrden for at sikre Borgerne et rent og sundt Produkt. De visiterende Læger kostede Kommunen 17000 Kr., og saaledes var det paa mange Omraader. Allerede nu bar Slagterne en Del af Udgiften ved Kødkontrollen, men ikke alt, hvad den kostede. Iøvrigt var Udgiften til Kødkontrollen ikke saa stor som til Mælkekontrollen, men alligevel mere omfattende. Dersom man delte Slagtehuset i 2 Afdelinger, Byslagtningen og Eksportslagtningen, saa viste det sig, at Byslagtningen baade forrentede og amortiserede sig, medens dette ikke var Tilfældet med Eksportslagtningen, hvilket laa i, at der ingen Forhøjelse kunde foretages af Slagteafgiften paa Grund af Konkurrencen med andre Byer. Alle Byer kappedes om at faa Eksportslagtningen draget til sig, men foreløbig havde Aarhus sejret i Konkurrencen. Kunde man sætte Prisen 1 Kr. op pr. Kreatur, vilde Slagtehuset blive en glimrende For-

retning, men det var ganske ugørligt. Iøvrigt maatte det erindres, at Eksportslagtningen underholdt en Snes Slagtersvende og knyttede en halv Snes Eksportører til Byen samt skaffede Omsætning paa Kvægtorvet, hvilket alt var af Betydning for Byen. Noget andet var, at Kontrollen for Eksportslagtningen kunde ordnes paa en anden Maade. Ministeriet havde bestemt, at der skulde betales 50 Øre for hvert Kreatur til de kontrolende Dyr læger. Dette blev for Aarhus Eksportslagteri aarlig ca. 5000 Kr., som altsaa deltes mellem Slagtehusinspektøren og de 2 faste Assistenten og tilfaldt dem ud over deres faste Løn, men det naturligste vilde jo være, at Pengene gik i Kommunekassen. Denne Ordning havde det imidlertid vist sig umuligt for Udvalget at komme bort fra, saa det vilde bede Byraadet tage Affære overfor Landbrugsministeriet. Dersom Byraadet besluttede, at der skulde ske en Forhøjelse af Slagteafgifterne, saaledes at Slagterne og Eksportørerne kom til at bære Udgiften ved Kontrollen, maatte Taleren meget beklage det, saa han vilde henstille at lade det blive ved den bestaaende Ordning. Iøvrigt havde det nuværende Udvalg arvet en Pøsefabrik, som ingen Indtægt gav. Taleren skulde ikke bebrejde tidligere Udvalg noget med Hensyn til denne Fabrik, som jo var en meget prisværdig Foranstaltning, hvis man kunde tvinge al Pøsefabrikation ind under Byens Kontrol, men det var jo desværre glippet. — Det glædede Taleren, at Formanden ikke vilde være med til at »spise« Kasernen op i de 2 nærmeste Aar, altsaa de sidste Aar af Valgperioden. Den Tanke kunde derfor næppe gennemføres. — Under Omtalen af Tilskudet til Hjælpekassen havde der været megen Tale om Folk, der flyt-

tede fra Byen. Taleren vilde i denne Forbindelse henlede Opmærksomheden paa den Flytning af Jernbanefunktionærer, der havde fundet Sted de sidste Aar. Det var ikke Folk, der gerne vilde bort, men de var kede deraf. Maaske vilde det være rigtigt, at Byraadet søgte at række dem en hjælpende Haand. En Paavirkning fra Byraadets Side kunde maaske gøre sin Virkning, det havde man i hvert Fald erfaret andre Steder. Da Kalundborg-Ruten overgik til Staten, blev det saaledes bestemt, at alle Funktionærerne, en 14—15 Stykker, skulde bo her i Aarhus, men ved Kalundborg Byraads Indgriben lykkedes det Kalundborg at beholde de halve. Det drejede sig her i Byen om ca. 130 Familier med en gennemsnitlig Indtægt af 15—1600 Kr. De ca. 100 var bortflyttet, men endnu 30 skulde flytte, saa det vilde betyde en Del for Byen, om man kunde beholde disse her. Taleren vilde derfor henstille til Byraadet at nedsætte et Udvalg til at arbejde i den Henseende.

— Hr. Møller havde bebrejdet en Del af Pressen, antagelig en Taleren nærstaaende Del, at den stadig gjorde opmærksom paa, hvad Hjælp der kunde faas uden Fattighjælps Virkning, men glemte at gøre opmærksom paa, at det maatte være en Æressag at sørge for sig selv, og at man ikke burde søge Hjælp, uden at man trængte haardt dertil. Hertil skulde Taleren sige, at Pligterne i Almindelighed ogsaa blev fremholdt, men at de, saaledes som alt var ordnet, iøvrigt nok skulde blive holdt op for Fattigfolk, hvorfor det ikke var saa nødvendigt at fremholde dem som Rettighederne. Om Hr. Møllers Udtalelse var paakrævet, skulde Taleren ikke sige, men der var sikkert en ikke ringe Del af de Mennesker, som søgte Hjælp, der var af Hr. Møllers Mening. Naar

Sygdom ramte en fattig Mand, var der ikke anden Udvej end at lade det offentlige betale. Derfor var det heldigt, at Lovgivningen de senere Aar havde ordnet det saaledes, at mange trængende kunde faa Hjælp uden at miste deres borgerlige Rettigheder. — Hr. Mikael Johansen havde anbefalet Hr. Møllers Forslag om Forhøjelse af Gas- og Elektricitetsprisen og opfordret Regeringen til at gennemføre en bedre mellemkommunal Beskatning. Paa det sidste Punkt kunde Taleren give sin Tilslutning, men han maatte gøre opmærksom paa, at Hr. Johansen med sit Ønske om yderlig indirekte Beskatning modarbejdede Kravet om en bedre mellemkommunal Beskatning. — Taleren var ganske enig med Formanden i, at Assistent Aggers Forfremmelse til Fuldmægtig ikke vilde betyde noget Brud paa Byraadet Beslutning om ikke foreløbig at foretage nogen Revision af Lønregulativet. Da man udnævnte den sidste Fuldmægtig, var man kommet ind paa en Vej, som det ikke var let at komme bort fra igen. — Hr. N. Joh. Laursen havde i Anledning af Talerens finansielle Betragtninger været lidt inde paa det kommunale Styre i det senere Aar. Taleren skulde ikke komme videre ind herpaa, men kun gøre opmærksom paa, at Socialdemokraterne i 1909 modtog Kommunen i en meget daarlig Forfatning. Embedsmændene kunde ikke faa deres Løn, uden at Byen skulde laane paa Veksler, og Kassebeholdningen var ganske utilstrækkelig. I de 4 Aar, Socialdemokraterne styrede, blev alt bragt paa Fode igen. Laanet af 1909 blev stiftet paa gode Betingelser, og der blev lagt 300000 Kr. op i Overskud fra Skatteligningen. Der skulde i dette ikke være nogen Selvros, snarere et Selvforsvar overfor en Person, der ved urigtige Paastande havde forsøgt at beklikke andre

Formanden bemærkede, at det efterhaanden var blevet saaledes, at man ikke kunde nævne Fattigvæsenet uden at lægge sig ud med Hr. Simonsen. Undertiden var de syge i Forvejen under offentlig Forsorg og kunde saa umuligt mærke noget til en Takstforhøjelse, andet havde Taleren ikke sagt.

Møller vilde ikke gerne have Hr. Samuelsen til Direktør for Belysningsvæsenet, naar han kunde anse et Overskud paa 82000 Kr. for passende for to Værker, der tilsammen havde kostet over 4 Million Kr. Et budgetteret Overskud paa kun 82000 Kr. paa den Slags Forretninger kunde meget let blive til et reelt Underskud i Aarets Løb, saa en saadan Administration vilde være ganske uforsvarlig. Til Hr. Christensen bemærkede Taleren, at der næppe var nogen Fare for at faa elektrisk Gadebelysning i de Gader, hvor man tænkte sig Automatlygterne anbragt, nemlig i Odensegadekvarteret, idet Borgerne der næppe gik med til at betale et Bidrag til Gadebelysningen, saaledes som Borgerne maatte i de Gader, hvor man havde elektrisk Belysning. At Taleren ikke havde forelagt sit Forslag om Forhøjelse af Gas- og Elektricitetspriserne i Belysningsudvalget, skyldtes, at man ikke kendte Kommunens Budget, da Udvalget lagde Belysningsvæsenets Budget. Først da Taleren havde set, at der skulde udskrives et ret betydeligt Beløb mere i Kommuneskat end sidst, mente han, der var Grund til at finde ny Indtægter, som nogenlunde kunde bringe Balance. I ca. 50 Byer blev der betalt mere for Gas end her. Som antydte i sidste Møde tænkte Taleren sig Gasprisen forhøjet fra 11 Øre til 12 Øre, eventuelt til 13 Øre pr. m³. Selv med denne Forhøjelse, fra 11 Øre til 12 Øre, kunde det ikke siges, at Gassen vilde blive for dyr. Ej heller

blev Prisen for høj, naar man tog Hensyn til Forholdene, som de var i Øjeblikket. Det var meget rigtigt, at man havde en billigere Pris paa Gas, da Socialdemokraterne var i Flertal, nemlig kun 10½ Øre, men da kostede Kul kun 13 Kr. pr. Ton, medens de nu kostede 19 Kr., hvilket endda var den billigste Pris i Landet. Skulde man sætte Gasprisen i Forhold til Kulprisen, burde den nærmest sættes til 16 Øre. Der var altsaa ikke Tale om nogen som helst Beskatning. Dersom Belysningsvæsenet ikke havde været særdeles heldig med Fragttaksterne, havde man været nødt til at forhøje Gasprisen. Det var blevet nævnt, af Belysningsvæsenet havde Kul nok til Juli, maa-ske havde man helt til Oktober, og det betød selvfølgelig en stor Fordel. Under Kulstrejken i England blev Gasprisen forhøjet til 11 Øre, uagtet man ansaa denne Pris for lille nok, fordi Kul da kostede 17½ Kr. pr. Ton; nu budgetterede man Prisen til 19 Kr., saa den Forhøjelse, der var Tale om, maatte kaldes meget beskednen. En Forhøjelse af Gasprisen fra 11 Øre til 12 Øre vilde give en Merindtægt paa 57000 Kr., og en Forhøjelse af Elektricitetsprisen fra 35 Øre til 40 Øre en Merindtægt paa 61000 Kr., tilsammen altsaa 118000 Kr., hvilket Beløb omtrentlig vilde dække Kommunens Merudgift i det kommende Aar. Ved at foretage disse beskedne og rimelige Forhøjelser, vilde man altsaa have noget Haab om at undgaa en Stigning af Skatteprocenten. De fleste andre kommunale Belysningsværker indbetalte forholdsvis lige saa meget i Kæmnerkassen som Aarhus Belysningsvæsen. I Randers og Aalborg blev der saaledes overført ca. 100000 Kr. fra Belysningsvæsenet, for at Skatteprocenten ikke skulde stige for meget, og i København gav Belysningsvæse-

net et Overskud paa 5930878 Kr., hvilket var et forholdsvis meget større Beløb, uagtet København havde maattet betale langt højere Kulpriser end Aarhus. Selv med den af Taleren foreslaaede Forhøjelse af Gasprisen, vilde Aarhus dog være mellem de billigste Byer med Hensyn til Gas. — Hr. Kjeld Sørensen havde udtalt, at Tiden var meget uheldig til at forhøje Sygehustaksterne. Taleren havde imidlertid lagt Mærke til, at Tiden altid var meget uheldig, naar der skulde foretages en Forhøjelse af Takster. Hr. Kjeld Sørensen havde da heller ikke nævnt noget om, naar Tiden vilde blive belejlig. Der var intet at sige til, at Hr. Kjeld Sørensen som Forretningsfører for en stor Sygekasse nødig saa Sygehustaksterne forhøjet; et var imidlertid at være Forretningsfører for en Sygekasse, et andet at være Byraadsmedlem, saa Talen vilde bede Hr. Kjeld Sørensen se paa Sagen som Byraadsmedlem. — Det var forstaaeligt, at Hjælpekassebestyrelsen gerne vilde have saa mange Penge som muligt at administrere med, men det var Byraadets Sag at bevilge Pengene, og under de nuværende Forhold var man nødt til at sige Stop, i hvert Fald til Tiden forandrede sig. — Formanden havde ment, at man ved at lade Assistent Agger rykke op i Fuldmægtigklassen ikke foretog nogen Forandring af Lønregulativet. Dette kunde Taleren imidlertid ikke indrømme. Hvis alle Funktionærerne kunde opnaa en saadan Forfremmelse, vilde de næppe ønske Lønregulativet forandret. Saa snart man forfremmede en enkelt, vilde der komme Andragende om Forfremmelse fra mange andre, og saa vilde Budgetudvalget faa nok at bestille, for saa kunde Lønudvalget næppe have med Sagen at gøre. Taleren maatte derfor indtrængende

anmode Budgetudvalgets Flertal om at tage dette Forslag tilbage og vente, til Lønregulativet skulde ændres. — Hr. Jakob Jensen havde i forrige Møde udtalt, at Forholdene næppe blev forandret til det bedre, saa længe Samfundsforholdene blev, som de nu var, og saa længe Frikonkurrencen ikke kom bort. I saa Tilfælde vilde man vist komme til at vente længe. Skulde den fri Konkurrence afskaffes, vilde Skatteprocenten sikkert blive betydeligt forhøjet. Man vilde ikke have Udgifterne sat ned og ikke have Indtægterne forhøjet; hvorledes man saa vilde skaffe Balance, var ikke let at indse.

Lehmann takkede Budgetudvalget for Forslaget om at opføre 25000 Kr. paa Budgettet til et Krematorium. Det undrede ham noget, at der var rejst Indvendinger mod dette Forslag, og ligeledes at Hr. J. C. Petersen kunde paastaa, at vore Kirkegaardsforhold var udmærkede, og at Begravelse af Lig i æstetisk Henseende stod over Ligbrænding. Dersom Hr. J. C. Petersen i Stedet for at henvende sig til Stadslægen, havde spurgt Kirkegaardsbestyrelsens Formand, vilde han have faaet at høre, at Aarhus Kirkegaardsforhold var temmelig fortvivlede. Ligbrænding var langt fra Luksus, tværtimod var det Luksus at have 30 Td. Land liggende som Begravelsesplads og endda maatte blive ved med at udvide. Den søndre Kirkegaard skulde nedlægges 1946, saa efter dette Aar havde man kun Nordre Kirkegaard tilbage. For nylig havde man foretaget en kostbar Udvidelse af denne ved at inddrage Knudrisbakke, men det var kun forholdsvis faa Begravelsespladser, man havde vundet derved, fordi Gejstligheden forlangte, at Begravelserne skulde lægges i Øst og Vest, hvilket bevirkede,

at meget af Terrænet ikke kunde udnyttes. Derimod vilde Knudrisbakke kunne afgive Plads til en Mængde Askeurner, vel en halv Snese Stykker for hver 1 à 2 almindelige Begravelser. Det var altsaa en god økonomisk Foranstaltning at opføre et Krematorium. Kirkegaardsforholdene i Odense var paa alle Punkter foran vore, og der var i Odense stærk Stemning for at bygge et Krematorium i Forbindelse med et Ligkapel. Skulde de faa Lov dertil, maatte de staa sig bedre med Gejstligheden, end man gjorde her, for her var en lignende Plan blevet forkastet af Ministeriet. Men i hvert Fald skulde Odense nødig komme foran os ogsaa paa dette Omraade, saa forhaabentlig vilde Byraadet vedtage at opføre de 25000 Kr. paa Budgettet og hurtigst muligt gaa i Gang med at opføre Krematoriet. Til Fordel herfor talte ogsaa, at Søndagsbegravelser, som jo nu kunde lade sig gøre, var noget dyrere med Hensyn til Gravkastningen; ved Ligbrænding kunde Urnen foreløbig blive staaende i Krematoriet, saaledes at det dyrere Søndagsarbejde kunde undgaas. Taleren forstod ikke, at Stadslægen kunde kalde den nuværende Begravelsesform for betryggende i hygiejnisk Henseende; enhver Læge maatte dog være klar over, at Ligbrænding var mere hygiejnisk end Begravelse. Det var ret uforsigtigt af Hr. J. C. Petersen at kalde Begravelse mere æstetisk end Ligbrænding. Naar en saa alsidig sammensat Forsamling som Kirkegaardsbestyrelsen kunde stille Forslag om at opføre et Krematorium, skulde man ikke indvende noget derimod. Stiftsprovsten havde engang fortalt, hvor uhyggeligt det havde været, da man ved Aabningen af en Grav fandt Kisten fortæret, men Liget ikke. Den æstetiske Side af Sagen kunde der slet ikke

være Tvivl om. Der stod ofte paa Gravstene: »Her under hviler Støvet af — — —«, men der burde staa: »Herunder hviler det mere eller mindre forraadnede Kadaver af — -- —«; thi det vilde være Sandhed. Desuden medførte Tilintetgørelse ved Forraadnelse Ulemper langt frem i Tiden. Da den gamle Olufskirkegaard for nogle Aar siden blev omdannet til et Anlæg, løb Drengene og spillede Fodbold med de gamle Aarhus-borgeres Kranier. Antagelig vilde Hr. J. C. Petersen nødig have, at Drengene om et halvt Hundrede Aar eller mere skulde spille Fodbold med hans Hjerneskal. Taleren kunde i Henhold til det anførte varmt anbefale Forlaget om at opføre 25000 Kr. til et Krematorium paa Budgettet. — Ligeledes kunde Taleren anbefale, at Hjælpekassen fik det Tilskud, dens Bestyrelse søgte om, og han vilde paa Trods af Hr. Møllers Udtalelser om denne Sag mene, at netop Hr. Møller havde givet Hjælpekasseebestyrelsens Andragende den vægtigste Anbefaling. Naturligvis havde Hr. Møller ikke tilsigtet dette, men naar Hr. Møller oplyste, at hvert 6. Menneske maatte have offentlig Hjælp, saa kunde man være sikker paa, at det snart vilde blive hvert femte, hvis man stillede sig karrig overfor Hjælpekassen. Hjælp i Tide var dobbelt Hjælp; skulde man vente med at hjælpe, til vedkommende var langt nede, saa vilde det blive dyrt for Kommunen. Taleren maatte derfor bede Hr. Møller omvende sig inden Budgettets 2. Behandling. — Med Hensyn til Sygehustaksterne vilde Taleren ønske, at vore egne Kinesere snart vilde komme lige saa vidt som de virkelige Kinesere, idet disse ikke betalte Lægen, naar Folk blev syge, men kun naar de var raske. De daarligst stillede i Samfundet gav gennem

Sygekasserne et stort Bidrag og fortjente Hjælp til denne Selvhjælp. Det var ikke alene en uheldig Tid, men ogsaa et uheldigt Sted at søge at skaffe Balance. — Angaaende det bebudede Forslag om Forhøjelse af Gas- og Elektricitetsprisen bemærkede Taleren, at det dyreste Indkøb undertiden var det billigste. Dersom man fik leveret en udmærket Vare, kunde der maaske være en Mulighed for at faa Taleren med til Forhøjelsen, men der indløb ret mange berettigede Klager over Ulemper ved Brugen af Gassen. Det var saaledes ret ofte hændet, at Gassen i Talerens Køkken ikke kunde benyttes, fordi der manglede Vand i Maaleren, hvilket atter skyldtes, at der var for faa Vandpaafyldere. I det hele taget led vort Belysningsvæsen vistnok vel meget under, at der blev sparet for stærkt paa Folkeholdet. I Stedet for at anskaffe flere Automatlygter burde man derfor hellere antage nogle flere Folk. Hr. P. Petersen havde helt kunnet støtte Hr. Møllers Forslag om at forhøje Gasprisen, Hr. N. Joh. Laursen kun delvis og endda kun under Henvi- ning til forskellige indirekte Goder. Maaske gik det her som med Vestergades Brolægning, der jo stoppede op ved Mønsteds Fabrik, idet Hr. N. Joh. Laursen jo boede paa Søndergade, og der havde elektrisk Belysning. Dersom Hr. N. Joh. Laur- sen boede i det Kvarter, hvor Taleren boede, vilde han næppe have talt om Samfundsgoder paa Ga- debelysningens Omraade; thi i det Kvarter var der meget langt mellem Lygterne, og de blæste ud, naar det luftede en Smule. I stille Vejr og ved Fuldmaane var Belysningen meget god, men blæste det, saa blaffede Lygterne eller gik ud. Taleren havde derfor været meget glad ved at høre Hr. Christensen omtale de ny elektriske

Lamper anvendt til Gadebelysning, men da han nu hørte Hr. Møller sige, at det ikke var i Talerens Kvarter, man tilsigtede at benytte dem, kunde han forstaa, at Beboerne der maatte lade sig nøje med den forhøjede Gaspris. — Taleren tvivlede ikke om, at Assistent Agger var en udmærket dygtig Mand, men kunde dog ikke under de forhaandenværende Omstændigheder stemme for at forfremme ham til Fuldmægtig. Lønudvalget havde i Henhold til Byraadets Beslutning afvist flere Andragender fra Folk, som havde en meget lille Løn, saa det kunde ikke gaa med til nu at give Løntillæg til nogen anden. Desuden havde Taleren været med til at skabe den eneste Fuldmægtig, man vistnok havde, idet han ikke troede at gøre noget forkert derved, men han havde senere hørt, at han havde handlet meget forkert, og da han ikke kunde indse, at man skulde være saa konsekvent, at man maatte gentage en Dumhed, vilde han ikke være med til at gøre Agger til Fuldmægtig denne Gang.

M a g n u s N i e l s e n kunde give den af de Herrer Mikael Johansen og Møller fremførte Motivering for Budgetforslaget sin Tilslutning, og han kunde ikke indse, at der under saa vanskelige Forhold som de nuværende skulde være noget til Hinder for ved passende Foranstaltninger at modvirke en Stigning af Skatteprocenten. Taleren kunde ikke sympatisere med Tanken om at forfremme Assistent Agger paa nærværende Tidspunkt, saa det havde glædet ham at høre Hr. Lehmanns Udtalelse, hvorefter det jo fremgik, at Lønudvalget var enig i denne Sag, Med Hensyn til Kirkegaardsforholdene havde Taleren samme Opfattelse som Hr. J. C. Petersen. Da Taleren var Medlem af Kirkegaardsbestyrelsen, var

disse Forhold gode, og han kunde ikke tro, at de var blevet daarlige siden. I og for sig kunde han godt sympatisere med Ligbrænding, men Tiden var endnu ikke inde til at bygge et Krematorium. I København, hvor dog samtlige Landets Ligbrændinger foregik, blev der kun brændt en meget lille Procentdel af de døde, saa man kunde være overbevist om, at der kun vilde komme til at foregaa et rent Minimum af Brændinger her. Ligbrændingsspørgsmaalet vilde engang blive løst, men der var ingen Grund til at løse det nu, da man tilmed havde meget daarligt Raad dertil. Skulde der bygges et ordentligt Krematorium, vilde der medgaa mere end 25000 Kr., ja mere end 50000 Kr., og forhaabentlig vilde man bygge ordentligt, naar man engang skulde til det. — Brolægningsudvalget havde selvfølgelig været klar over, at dets Budget var et af dem, der skulde beskæres, hvad det jo ogsaa var blevet, men det var dog glædeligt, at man havde beholdt saa meget, at Arbejdspengene blev omtrent det samme som i Aar, saaledes at alt kunde gaa sin normale Gang. Hr. Jakob Jensen havde opholdt sig lidt ved, at Vestergades Ombrolægning var stoppet op, da den var ført forbi Mønstedes Ejendom. Dette var der imidlertid ingen Grund til, dels fordi Gadens Brolægning skulde foretages i forud bestemte Afsnit, og dels fordi Ombrolægningen ikke stoppede op ved Mønstedes Ejendom, men var ført et Stykke længere frem. Brolægningen af Gaden fra Louisegade til Frederiks Port var ogsaa gledet ud af Budgettet, men det havde man ikke anket over. Det forbavsede Taleren, at Havneudvalget saa stærkt forlangte Gaden fra Spanien til Havnen brolagt, idet der næppe var stor Trang til denne Gade, saaledes som den ny Havn

laa i det for Øjeblikket, og kun en eneste større Fabrik havde Kørsel til den. Paa den anden Side glædede Taleren sig over Havneudvalgets Iver for at faa denne Gade, som det slet ikke vilde vide af, da Taleren foreslog at anlægge den. Som Forholdene var, kunde man nok vente et Aar med at anvende de 25000 Kr. paa denne Gade. Naar det saa stærkt var fremhævet, hvor mange Gader der var strøget af Budgettet, maatte Taleren dog gøre opmærksom paa, at Omlægningen af Havnegade vilde blive fremmet, hvilket var et stor Gode i alle Henseender, navnlig i æstetisk Henseende, idet man nu vilde faa en flot Færdselsaare fra Mejlborg helt ud til Sømærketræerne. Den af Hr. Jakob Jensen omtalte Gangsti ved Ingerslevs Boulevard kunde nok laves i Orden for ca. 150 Kr., men den hørte vistnok under Marselisborgudvalgets Omraade. Hr. Christensen havde kritiseret, at der ikke var blevet antaget faglærte Folk til Kloakpumpestationen. I Brolægningsudvalget havde man drøftet, hvorvidt man skulde vælge faglærte Folk eller ej, men Stadsingeniøren havde hævdet, og Udvalget havde maattet give ham Ret i, at det vilde være unødvendigt og blive for dyrt at ansætte en Mekaniker. Pumpningen foregik ganske automatisk, saa der var ikke andet at gøre end at sætte Papirruller i samt smøre og pudse Maskinen, og det behøvede man ikke en Mekaniker til. Derimod var det nødvendigt at have Folk, som kunde tilse de afskærende Ledningers Hovedbrønde, paa hvis Renholdelse Pumpværkets automatiske Gang beroede, og Udvalget havde derfor ment, at man helst burde ansætte et Par dygtige, kloakkendte Folk. Udvalget havde ikke søgt Byraadets Sanktion paa deres Ansættelse, fordi det ganske simpelt havde overført 2 af Kloakvæ-

senets flinkeste Folk til Pumpestationen. Hr. Christensen troede vist, der laa noget under, at Brolægningsudvalget ønskede en aarlig Bevilling paa 500 Kr. til Kontorarbejde. Det gjorde der dog ikke, idet Ordningen tværtimod betød en Besparelse. Pengene gik nemlig dels til den Mand, der ekspederede W. C. Sagerne, i Aar ca. 700 Ekspeditioner, og dels til Kontorartikler. Vedkommende Mand var meget dygtig, og Udvalget mente ved Ordningen at have sparet Ansættelse af en Assistent. — Taleren var ikke bange for Borgernes Dom over det foreliggende Budgetforslag, men mente, at der vilde blive almindelig Tilfredshed med det.

Samuel sen kunde supplere Hr. Magnus Nielsens Meddelelser angaaende Pumpestationen med, at Taleren havde været imod, at Brolægningsudvalget i April Maaned midlertidigt besatte Pladsen, fordi man derved i Virkeligheden gav vedkommende Mand Pladsen. Taleren havde ment, at Pladsen burde opslaas ledig og besættes med en maskintekniskuddannet Mand, hvilket ikke vilde være blevet dyrere, idet Mandens tekniske Kundskaber jo meget vel kunde udnyttes, selv om Pumpningen foregik automatisk. Vel skulde Manden passe Brøndene, men det kunde man nok faa en maskinkyndig Mand til. Udvalgets Flertal havde imidlertid ønsket den gennemførte Ordning, og det skulde indrømmes, at de to ansatte Mænd udfyldte Pladsen godt. Taleren havde gentagne Gange hos Trafikministeren og Generaldirektøren faaet Løfte om, at de skulde søge at forhindre de af Hr. Simonsen omtalte Forflytninger af Jernbanefunktionærer. Man havde ment, at det kun drejede sig om faa Tilfælde, men efter det nu oplyste syntes det jo at dreje sig om langt over

hundrede. Taleren var derfor enig med Hr. Simonsen i, at Byraadet burde foretage sig noget i Sagen, helst ved at et Udvalg forelagde Sagen for Ministeren og Generaldirektøren. -- Taleren syntes ikke, det var saa gal en Forretning, at Belysningsvæsenet, da Taleren havde med det at gøre, kunde give et Overskud paa 82000 Kr., efter at Renter og Afdrag var betalt. Et saadant Overskud passede godt til den i Værkerne anbragte Kapital, medens et Overskud paa 229000 Kr. var ganske unaturlig og i Virkeligheden betød en indirekte Skat paa de fattigste med de største Familier. Naar Hr. Møller nu ved at forhøje Gasprisen fra 11 Øre til 13 Øre og Elektricitetsprisen fra 35 Øre til 40 Øre yderlig vilde forøge Indtægten med 175000 Kr. til ialt 404000 Kr. plus Renter og Afdrag, saa maatte alle dog vist kunne se, at det blev en ganske unaturlig Indtægt. Renter og Afdrag var 411000 Kr., saa Værkerne skulde altsaa indbringe omved 800000 Kr. Taleren maatte bestemt advare imod at stemme for den bebudede Forhøjelse, som næppe ret mange vilde synes om. De Penge, Kommunen skulde bruge, maatte paa lignedes Folk efter deres Indtægt og ikke efter deres Fattigdom. — Den nuværende Renovationsplads medførte mange Ulemper, og man kunde ikke vedblivende udskyde Opførelsen af en Forbrændingsanstalt for Dagrenovationen. Stadsingeniøren beskæftigede sig da ogsaa med Planerne for en saadan. Renovationsvognene var utætte og daarlige i flere Henseender. Kommunen burde selv anskaffe Vognene for at kunne være sikker paa, at de var forsvarlige.

Christensen kunde ikke tiltræde Formandens og Hr. Simonsens Mening angaaende Assistent Aggers Forfremmelse. Havde denne intet med

Lønregulativet at gøre, var det mærkeligt at man ikke havde kunnet gøre noget lignende for de Folk, der havde en Løn af kun 1200 Kr. eller deromkring ved. Agger havde 2400 Kr. i Løn, saa der kunde ikke være nogen større Trang til Stede, og han maatte følgelig vente ligesom de andre. Taleren mente fremdeles, at der maatte skaffes Balance for Slagtehusets Vedkommende. En eventuel Forhøjelse af Afgifterne skulde Slagterne og Eksportørerne nok vide at vælte over paa Konsumenterne. Taleren kunde anbefale, at der blev foretaget noget for at modvirke Flytningen af Jernbanefunktionærer. Denne Flytning fra By til By bevirkede blandt andet, at Børnene maatte skifte Skole, hvilket selvfølgelig var meget uheldig for dem. Iøvrigt troede Taleren, at disse Flytninger i nogen Grad skyldtes Uvillie mod Aarhus. — Hr. Møller havde udtalt, at det havde lange Udsigter med at faa indført en anden Gadebelysning. Det kunde ingen dog vide noget om. Man burde afvente, hvorledes den af Taleren nævnte ny elektriske Lampe vilde være i Brug, og naar man havde tilstrækkelig Erfaring i saa Henseende, kunde man let beregne, om det kunde betale sig at bruge elektrisk Gadebelysning eller ej. Den Tid, var vist iøvrigt snart forbi, da man betragtede elektrisk Lys i Gaderne som en Luksus, Grundejerne skulde betale til. Det rigtige var naturligvis, at al Gadebelysningen blev betalt gennem Skatterne. Dersom Prisen for Gas blev forhøjet efter Hr. Møllers Forslag, vilde Gas blive dyrere her end i andre Byer. I Horsens var Prisen 11 Øre, i Aalborg var Enhedsprisen 12½ Øre, men her 14 Øre, 11 Øre og 12 Øre. I Esbjerg var Prisen 11½ Øre, i Vejle 11½ Øre, i Kolding 11 Øre og i København 11 Øre. Der var saa meget mindre Grund til at for-

høje Gasprisen, som man her havde købt Kul 2—3 Kr. billigere end i andre Byer. Alene paa Kulkontoen sparede man 60000 Kr. Hr. Møller havde ofte anket over, at Belysningsvæsenets Værker var overkapitaliserede, saaledes at de kom til at forrente for meget. Sidste Sommer blev Værkerne nedskrevet en Del, men dog næppe til det, Hr. Møller mente. De 10 %, som blev afskrevet, bevirkede derfor, at Værkerne var en meget god Forretning. Endelig var der endnu mindre Grund for Hr. Møller til at foreslaa Prisforhøjelse, fordi man fra alle Sider altid havde været villig til at forhøje, hvis det viste sig, at Belysningsvæsenets Budget ikke kunde bære sig. Det var en ren og skær indirekte Beskatning, der tilsigtedes, og hvorved man vilde lette Skatteprocenten med $\frac{3}{4}$ %. For en større Indtægt som f. Eks. Hr. Møllers vilde det betyde en Besparelse paa et Par Hundrede Kroner, og saa gjorde det jo mindre, om Smaafolk kom til at betale 3—4 Kr. mere for deres Gas. For Hr. P. Petersen vilde Besparelsen blive 3—400 Kr. Dette var vel et Lyspunkt for de Herrer, men ikke for Smaafolk. Det vilde være meget beklageligt, om Forslaget skulde blive vedtaget, fordi det vilde betyde ny Byrder for de smaa og lettere for de store. — Taleren takkede Hr. Magnus Nielsen for de givne Oplysninger vedrørende Pumpestationen. Udgifterne til Lønning af Folkene vilde næppe være blevet højere, selv om man havde antaget maskinkyndige Folk, men da de to Mænd skulde bruges til Rensning af Kloakbrønde, var det vel nok mest praktisk at ansætte Arbejdsmænd, som var kendt med den Slags Arbejde. Taleren var derfor tilfreds med de givne Oplysninger og havde ikke mere noget at indvende mod Ordningen.

M i k a e l J o h a n s e n fandt, at Hr. Christensen havde rettet en grim Sigtelse mod Medlemmer af Byraadet for at fremsætte Forslag, fordi de selv kunde tjene Penge derved. Denne ganske ubeføjede Sigtelse maatte Taleren bestemt tilbagevise. Hr. Simonsen havde gentaget sin lange Tale fra sidste Møde og særlig taget sig af Tilskudet til Hjælpekassen. De af Hr. Simonsen nævnte Tal var vist rigtige nok, men stammede jo næsten alle fra smaa Byer, som Aarhus ikke kunde sammenlignes med. Det var ikke alene med Tilskud til Hjælpekassen, men overhovedet med Bidrag til alle de humane Institutioner, at Aarhus var oppe paa Toppen. Det var meget sandt, at hele Hjælpekassens Bestyrelse var enig om at andrage om 100000 Kr., men for Byraadet, som havde Bevilgingsmyndigheden, maatte der gælde andre Forudsætninger end for Hjælpekassens Bestyrelse. Iøvrigt havde Bestyrelsens Formand i Fjor udtalt, at selv om Bestyrelsen stillede Kravet, maatte det blive Byraadets Sag at skønne over, om det skulde efterkommes. Maaske var der nok Trang til flere Penge til Hjælpekassen, men under Forhold som de nuværende var det nødvendigt at holde igen. Det var heller ikke morsomt at stille Forslag om at forhøje Prisen paa Gas og Elektricitet, men vilde man undgaa en altfor høj Skatteprocent, maatte der skaffes større Indtægter, og der var vel næppe nogen, som tvivlede om, at en høj Skatteprocent var langt mere til Skade for Byen, baade for de næringsdrivende og for Arbejderne, end det mindre Onde, en lidt højere Gaspris vilde være, navnlig da Aarhus i Forvejen havde en af de højeste Skatteprocenter i Landet. Dersom det var sandt, at Socialdemokratiet havde forbedret Arbejdernes Kaar, var det uforstaaeligt, hvorfor

de humane Udgifter kunde stige fra Aar til Aar. Det var blevet sagt, at de forskellige humane Love vilde lette Udgiften til Fattigvæsenet, men det modsatte var sket. Naar Budgetudvalgets Flertal ikke havde kunnet gaa med til at bevilge Hjælpekassen 100000 Kr., var det, fordi Aarhus allerede var blandt de Byer, der gav det højeste Bidrag, og fordi man havde en Udgift paa 100000 Kr. til de humane Opgaver i Anledning af Krigslovene. Dersom man blev ved med at forøge den Slags Udgifter, vilde det gaa ud over Byen, ikke mindst ved at fremme Udflytningen. — Hr. Simonsen holdt ikke af, at nogen kritiserede Slagtehusudvalget. Taleren gav imidlertid ikke meget for Hr. Simonsens lange Foredrag om Slagtehuset, for selvfølgelig vilde Slagterne lægge en mulig forhøjet Slagteafgift over paa Konsumenterne, og dermed faldt jo Hr. Simonsens hele Udvikling til Jorden. Iøvrigt var Taleren glad ved Hr. Simonsens Interesse for Slagterne, skønt den vist var af ret ny Dato. Slagtehuset var ikke en filantropisk Institution, saa dets Regnskab skulde balancere. Vandværket havde sidste Aar givet et Overskud paa 54000 Kr.; selv om Slagtehuset vel ikke kunde give saa meget, saa maatte det i hvert Fald ikke kræve Tilskud. — I andre Byer var man inde paa, ogsaa Socialdemokraterne, at benytte nogen indirekte Beskatning, og da Aarhus havde en langt større Udflytning end andre Byer, paa Grund af den høje Skatteprocent, saa maatte man under de ekstraordinære Forhold ogsaa skaffe sig ekstraordinære Indtægter. — Taleren havde ikke stillet Forslag om at bruge de 300000 Kr., som man vilde faa for Fodfolkskasernen; men kun peget paa, at vilde man lade dette Beløb indgaa i Kassebeholdningen, havde man et Middel til at forhindre en altfor høj Skatteprocent.

Ulovligt var det ikke, saa Taleren kunde ikke forstaa, at man ikke kunde billige Tanken, naar man hverken vilde være med til at gennemføre Besparelser eller skaffe Byen ny Indtægter. Nogen Anledning for Hr. Jakob Jensen til at gøre Grin med Tanken var der under alle Omstændigheder ikke. — Taleren havde flere Gange henledet Opmærksomheden paa den stedfindende Bortflytning af Jernbanefunktionærer, men Rigsdagsmændene havde sagt, at de nok skulde tale med Trafikministeren derom, saa at en Henvendelse fra Byraadet var unødvendig. Det havde imidlertid nu vist sig, at Rigsdagsmændene ikke havde kunnet forhindre Forflyttelserne, og det var derfor Byraadets Pligt at tage Affære. — Taleren maatte bede Højre fritaget for Beskyldninger om at ville udhungre de smaa. Selv om en Arbejderfamilie skulde betale en 4—5 Kr. mere i Skat, vilde den være bedre tjent med det, end at Familiefaderen ikke kunde faa Arbejde.

F o r m a n d e n havde ikke opfattet Hr. Christensens Bemærkning som nogen Sigtelse mod de Herrer Møller og P. Petersen, ellers vilde han naturligvis have paatalt den.

C a r l L a u r s e n maatte paa Fattigudvalgets Vegne udtale en Beklagelse over, at det havde vist sig nødvendigt at stille saa store Krav, som Fattigvæsenets Budgetforslag udviste. Det var imidlertid meget vanskeligt at lægge et Budget for denne Gren af Kommunens Administration, og det maatte siges at være umuligt at lægge et Budget, som de virkelige Udgifter ikke vilde overstige, naar man da ikke vilde gaa betydeligt højere, end Rimelighed talte for. Den eneste Vej at gaa var den ganske ligefremme at opstille Budgettet dels paa Grundlag af det afsluttede Regnskab og

dels paa Grundlag af de virkelige Udgifter i Aarets første Halvdel, i hvilket Budgettet skulde fremsendes. Paa Fattigvæsenets Budget var der 3 Poster, som aarlig krævede ret betydelige Forhøjelser, og det var Udgifterne til Huslejhjælp, den kontante Pengehjælp og Hjælp til fattige, som ikke er hjemmehørende i Aarhus. Alene for disse 3 Posters Vedkommende var der foreslaaet en Forhøjelse paa ialt 38000 Kr. eller henholdsvis 3000 Kr., 12000 Kr. og 23000 Kr. Det viste sig herefter, at disse 3 Poster omtrent udgjorde den Forhøjelse, som hele Budgettet udviste, naar man da undtog den større Refusion, som kunde ventes af de 23000 Kr., som blev ydet til de fattige, der ikke er hjemmehørende i Aarhus. For at Byraadets Medlemmer kunde se, at de foreslaaede Summer var ansatte saa lavt som muligt, skulde Taleren oplyse, at i det afsluttede Regnskab for 1913—14 var foreslaaet 28000 Kr. til Huslejhjælp, medens den virkelige Udgift var blevet 32119 Kr. 55 Øre; for 1915—16 var derefter foreslaaet 33000 Kr. Til den kontante Pengehjælp var for 1913—14 foreslaaet 36500 Kr., den virkelige Udgift var blevet 51077 Kr. 33 Øre, og man havde nu for 1915—16 foreslaaet 52000 Kr. Til Hjælp til fattige, som ikke er hjemmehørende i Aarhus, var for 1913—14 budgetteret 80000 Kr., den virkelige Udgift havde været 121030 Kr. 69 Øre, og nu foreslog Udvalget for 1915—16 at opføre 128000 Kr. Naar Overskridelserne i 1913—14 var blevet saa store, skyldtes det navnlig, at Budgettet havde været for lavt. Paa de nævnte Konti gjaldt det i særlig Grad om at spare, om at holde igen, hvor det paa nogen Maade var muligt, og det skulde siges, at Udvalget ogsaa gjorde alt, hvad gøres kunde, for at holde Udgifterne nede; men desværre

viste det sig, at dets Arbejde i den Henseende bar ringe Frugt. Paa dette Omraade var der nemlig to Omstændigheder, som modarbejdede Udvalgets Bestræbelser, den til Stadighed værende større eller mindre Arbejdsløshed og den stadige Tilgang af fremmed Arbejdskraft. Den store By og de gode Arbejdsforhold, som Hr. Møller i sidste Møde havde omtalt, lokkede mange Arbejdere hertil, idet de haabede, at der her var noget at gøre. Desværre blev det i mange Tilfælde en stor Skuffelse for de paagældende og i lige saa mange Tilfælde en sikker Udgift for Kommunen. Saadanne Forhold kunde Udvalget ikke være Herre over. — Af Udgifter, som Udvalget ikke havde Indflydelse paa, skulde Taleren nævne: Kur paa Kommunens Hospitaler, der var opført med 48000 Kr.; Plejebørns Underhold udenfor Opdragelsesanstalter, der var opført med 11000 Kr.; Underholdsbidrag til uægtefødte Børn og ægtefødte Børn af forladte, separerede og fraskilte Hustruer i Henhold til Lov af 27. Maj 1908 og Tillæget af 29. April 1913. Navnlig dette sidste havde forøget Udgifterne ret betydeligt. Taleren skulde saaledes nævne, at der hver 14. Dag blev anvist til Udbetaling i Underholdsbidrag et Beløb af imellem 1500 Kr. og 2000 Kr. Udgifterne til Underholdsbidrag var foreslaaet opført med 37000 Kr., hvoraf naturligvis en Del vilde blive refunderet. — Taleren havde nu omtalt de væsentligste Poster, der henhørte under den egentlige Fattigpleje og skulde nu ganske kort omtale de Understøttelser, der ikke havde Fattighjælps Virkning, og som Udvalget til Dets heller ikke var Herre over. Af disse fandtes der en hel Række. Som bekendt blev Kommunerne af Rigsdagen hvert Aar velsignet med en eller flere humane Love,

hvoraf en Del kom ind under Fattigvæsenets Administration. Alene Posten for Udgiften efter § 63, fortsat Sygekassehjælp, var forhøjet med ca. 5000 Kr. Disse Understøttelser udviste i 1913—14 en Udgift paa tilsammen 116159 Kr. 05 Øre og var for 1915—16 foreslaaet forhøjet til 130400 Kr. En Undtagelse dannede Enkeloven. Iøvrigt skulde man tro, at denne Lov maatte lette Fattigvæsenets Budget, men man vilde forstaa, at Lettelsen ikke betød ret meget, idet hidtil kun 6 Enker var gaaet over fra Fattigvæsenet til Understøttelse efter Enkeloven. — Endelig var der en Klasse Mennesker, som hvert Aar kostede Fattigvæsenet mange Penge. Taleren vilde dele dem i 3 Hold. Det første Hold dannedes af de saakaldte subsistensløse Personer, som Politimesteren omtalte i sidste Møde, og som der vel nok var ca. 100 af. Disse Mennesker tilbragte vel nok deres meste Tid paa Fattiggaarden, naar de da ikke af og til havnede hos Politiet eller for en kortere Tid boede til Huse hos Madam Græsmeyer. Det andet Hold dannedes af Folk, som ikke gad bestille noget, og det tredje af Folk, der var forfaldne til overdreven Nydelse af Spiritus. Fattigudvalget kendte mange Tilfælde, hvor en Mand med Familie enten helt eller delvis drak sin Fortjeneste op. Udvalget havde hidtil taget og vilde fremdeles tage haardt fat paa disse Mennesker, og det vidste, at det i den Henseende til enhver Tid kunde paaregne Politiets Støtte. Taleren vilde gerne i denne Forbindelse give Politimesteren sin Tilslutning til Udtalelsen om, at man trængte til en Arbejdsanstalt, hvor man kunde anbringe saadanne Personer i kortere eller længere Tid. Det vilde sikkert ikke alene gavne disse Personer selv, men det vilde ogsaa blive en fornuftig Foranstaltning for Kommunen og bidrage

til at lette Fattigvæsenets Budget paa dette Omraade. Disse Mennesker havde i Virkeligheden kun ringe Respekt for at komme paa Fattiggaarden, medens de nærede en absolut Afsky for at komme paa en Arbejdsanstalt, hvor de skulde tvinges til at bestille noget. Det vilde samtidig virke afskrækkende paa ligesindede og sikkert modvirke Tilgangen til Byen af de subsistensløse Personer. Taleren havde derfor hellere set, at de 25000 Kr., som var opført til et Krematorium, var blevet opført som en første Bevilling til en Arbejdsanstalt. Han haabede imidlertid, at Byraadet inden altfor længe vilde indse Nødvendigheden af at faa en saadan Anstalt og bringe Sagen til Udførelse. — Fattigudvalget havde i Sommer saa smaat haabet, at det engang kunde komme til at raade over Kaserneetablisementet til Forsørgelsesvæsenet i Forbindelse med en Arbejdsanstalt, men ved Statens Køb af Kasernen var dette Haab jo glippet. Forholdene paa Fattiggaarden var ikke gode, fordi der manglede Plads. Det var saaledes ikke tiltalende, at gamle og skikkelige Mennesker, som paa Grund af Skæbnens Ugunst var kommet paa Fattiggaarden, skulde dele Opholdsrum med de mere eller mindre raa Personer, der blev indlagt paa Fattiggaarden. Det var ønskeligt, om en Sondring kunde finde Sted, men under de nuværende Forhold kunde det ikke lade sig gøre. Ogsaa af den Grund trængte man til at faa en Arbejdsanstalt.

M a r t h i n H a n s e n kunde tiltræde Udtalelserne om, at Budgetudvalget havde gjort sit til at bringe Udgifterne saa langt ned som muligt. Alligevel vilde det vist blive nødvendigt at forhøje Skatteprocenten, hvis der ikke kunde skaffes større Indtægter. Det vilde imidlertid være meget

beklageligt, om Skatteprocenten skulde stige, da det vilde bevirke, at Byen stagnerede, og Udflýtingen, ogsaa af Smaafolk, tog yderlig Fart. Denne Udvikling, som jo desværre allerede var godt begyndt, skulde ikke gerne fortsættes. Der var ikke ret meget tilbage af det store Millionlaan, og det vilde være meget vanskeligt at skaffe et nyt. Taleren var ganske vist ikke ukendt med, at der var nogen Mulighed for at faa et Laan gennem den paatænkte kommunale Laanekasse, men nogen Sikkerhed herfor havde man jo ikke endnu. Det gjaldt da om at forhindre, at Skatteprocenten steg. Taleren var enig med Socialdemokraterne i deres Syn paa indirekte Beskatning, men vilde dog under en Nødstilstand som den nuværende foretrække at forhøje Prisen paa Gas og Elektricitet noget fremfor at lade Skatteprocenten stige med 1 à 2 %. Derfor vilde Taleren gaa med til en mindre Forhøjelse af Gas- og Elektricitetsprisen. Der stod allerede nu en Mængde Butikker og Lejligheder ledige, og alle mente, at Skatteevnen var mindre end ellers, idet kun de store Aktieselskaber havde tjent flere Penge end sædvanlig.

N. J o h. L a u r s e n troede, at Aarsagen til, at man nu mente at kunne bygge et Krematorium billigere, end man tidligere havde antaget, skyldtes den Udvikling, der var foregaaet med Hensyn til Opførelsen af Krematorier og de Erfaringer, man havde indhøstet paa Malmøudstillingen, hvor jo ogsaa Ligbrænding havde haft sin Afdeling. Taleren troede, man skulde drøfte Krematorie-spørgsmaalet ganske jævnt uden at komme ind paa Hygiejne og Æstetik; hvis Folk havde Lyst til at bruge den ene Tilintetgørelsesmaade fremfor den anden, skulde de have Lov dertil, naar det kunde gøres for en nogenlunde rimelig Sum.

Ellers var Taleren enig med Stadslægen i, at hygiejnisk set virkede vore nuværende Kirkegaardsforhold ikke skadeligt, men selvfølgelig var Ligbrænding ikke ringere i hygiejnisk Henseende. — Det, Taleren havde tænkt paa ved at nævne Strandvejen, var, at Anlægget af denne Vej krævede en Arbejdsstyrke, og det var for Taleren noget af det vigtigste. — Det var Fakta, at Akcidentsafløsningen betød en Lettelse for Borgerne, enten Hr. Jakob Jensen vilde erkende det eller ej. Hr. Jakob Jensen var fremkommet med en Slags Statistik over Byens Formueforhold. Tal kunde imidlertid benyttes til meget. En prøjsisk Embedsmand skulde engang have sagt: »Hvad er det, der skal bevises«, saa skulde han nok indrette Tallene derefter. Taleren skulde dog ikke komme ind paa, om Hr. Jakob Jensens Tal var opgjort paa samme Maade. Socialdemokraterne havde stadig lagt flere og flere Opgaver paa det offentlige, hvorfor Skatterne ogsaa stadig var steget. Det gjaldt da om, at de, der krævede, ogsaa kom til at mærke Byrderne noget, ellers vilde Udviklingen næppe blive til Gavn, og det kom derfor an paa at finde det rette Forhold mellem direkte og indirekte Skatter. Den direkte Skat var vel nok nu naaet op til en Top, der ikke gerne maatte overskrides, hvis Byen ikke skulde lide derved, saa der maatte tages noget paa anden Kant. Det var ikke galt for Folk at vide, at naar de krævede noget, maatte de selv være med til at lægge Skulderen under. Hr. Jakob Jensen havde kaldt det sørgeligt, at hvert 6. Menneske skulde understøttes, og deri kunde Taleren ganske give Hr. Jakob Jensen, men Tallet var vist desværre rigtigt nok, det stemmede i hvert Fald med, hvad Taleren havde set opgivet fra København. Det var let

nok at sige, at det var Samfundsforholdenes Skyld, og muligvis var det ogsaa i nogen Grad rigtigt, men man vilde dog nok staa sig ved at sige, at Individerne undertiden ogsaa havde nogen Skyld.

Kjeld Sørensen kunde slutte sig til en Del af Hr. Carl Laursens Udtalelser, men ikke til dem alle. Det var rigtigt, at Aarhus ligesom alle større Byer øvede Tiltrækning paa mange Mennesker, fordi man jo nu engang søgte hen, hvor Chancerne var. Derimod var det næppe rigtigt, saaledes som Hr. Møller havde sagt, at de kommunale Arbejderes Lønforhold trak saa meget. Det var den store By, der tiltrak Folk. Det var ogsaa rigtigt, at Udgiften i Henhold til § 63 var steget, men i Virkeligheden var det i høj Grad forsvarligt, at denne Post steg, fordi Folk jo kun kunde faa Hjælp efter denne Paragraf, naar de var Medlem af en Sygekasse, og Hjælpen fra denne var ophørt. I saa Tilfælde var det rimeligt, at Folk kunde faa Hjælp uden Fattighjælps Virkning. De sunde burde med Glæde betale lidt for at holde de syge udenfor Fattigvæsenet. At Enkeloven ikke havde bedret Fattigvæsenets Budget, laa i, at kun de forholdsvis bedre stillede Enker kunde faa Hjælp efter denne Lov. Taleren kunde ganske dele Hr. Carl Laursens Ønske om snart at faa en Arbejdsanstalt. Man trængte haardere til en saadan end til et Krematorium. Det syntes som om Hr. Møller mente, at Taleren havde talt som Forretningsfører for en Sygekasse og ikke som Byraadsmedlem. Det var imidlertid lige saa berettiget, om Taleren mente, at Hr. Møller havde talt som Fabrikant og ikke som Byraadsmedlem. Dersom Sygehustaksterne skulde forhøjes overensstemmende med Forslaget, vilde det betyde en Skat af 35 Kr. daglig paa

Sygekasserne. Hr. Møller kunde nok kalde Forhøjelsen lille, men Taleren vidste, at det vilde blive meget vanskeligt, at faa de Penge frem. Uden en Kontingentforhøjelse kunde det ikke lade sig gøre, hvis Sygekasserne ikke vilde beskære andre Præstationer f. Eks. Medicinhjælpen. Højere Gaspriser og højere Sygekassekontingent vilde betyde, at Smaafolk kom til at betale en betydelig Del af det, der skulde betales af dem, der havde haft de store Indtægter. Dersom Forhøjelsen blev vedtaget, vilde en Patient herfra komme til at betale 1 Kr. 10 Øre paa Rigshospitalet, medens en Patient fra København kun betalte 60 Øre. Enhver Kommune vilde være udmærket tjent med at have gode Sygehusforhold. I flere Kommuner bevilgede man 1 à 2 Kr. pr. Sygekassemedlem for at holde Sygekassen oppe, og det sparede man ved. Taleren vilde gerne atter anbefale at bevilge det Tilskud til Hjælpekassen, som dens Bestyrelse androg om. Alt for mange Tilfælde blev henvist til Fattigvæsenet, fordi Hjælpekassen savnede Midler. Derved slap Kommunen ikke billigere, tværtimod.

V etli delte den Frygt, som var kommet til Orde hos flere Talere, at Skatteprocentens stadige Stigen ikke var til Gavn for Byens Ve og Vel. Der foregik en stadig Udflytning fra Byen, hvilket Indbyggerantallet i 1913—14 viste. Fødselsoverskudet havde været 1,3 %, hvilket vilde sige en Tilvækst paa 700 Personer, saa Indbyggerantallet skulde have været 64000 i Stedet for godt 61000. Dette viste Udflytningens Størrelse, og en stigende Skatteprocent vilde naturligvis fremme Udflytningen. I Aarene 1906—08 var Tilvæksten større, end Fødselsoverskudet bevirkede, og da steg Skatteprocenten ikke synderligt. Først da man kom op paa den store Skatteprocent, tog Udflytningen

Fart. I andre Byer, som f. Eks. Odense, var Skatteprocenten kun $\frac{2}{3}$ saa stor som i Aarhus, uden at disse Byer tilsyneladende stod tilbage i nogen Henseende. Om det var Administrationens Skyld, skulde Taleren ikke sige, men under alle Omstændigheder havde det stor Betydning, at Skatteprocenten ikke steg yderlig. — En Del af Jernbanefunktionærerne var vistnok flyttet frivilligt. Som Forholdene var, maatte man skaffe Kommunen større Indtægter. Det vilde saaledes være anbefalelsesværdigt at faa højere Ejendomsafgifter. Desuden maatte der spares det mest mulige. Budgetudvalget mente vel at have knebet i alle Retninger, men Taleren kunde dog tænke sig endnu en Besparelse, nemlig ved nogen Indskrænkning af Gadebelysningen, som jo kostede Kommunen 66000 Kr. om Aaret. Den første Tid efter Kri- sens Begyndelse kunde man jo godt nøjes med en ringere Gadebelysning. Maaske burde Udgiften til Kabler til Elektricitetsværket afholdes af Laan, idet Kabler jo som Regel kunde holde i 25 Aar. Det var blevet fremhævet, at Brolægningsvæsenets Budget var blevet stærkt beskaaret, dog var der blevet 4000 Kr. staaende til Forskønnelse af Vesterbros Torv. Det vilde være heldigt, om Byens Gader og Pladser kunde blive renholdt noget bedre. Det nyttede ikke at have godtbrolagte og pæne Gader, naar de ikke var rene. Taleren henstillede til Hr. Mikael Johansen som Grundejerforeningens Formand at tage sig af dette Forhold. I flere Retninger havde Budgetudvalget ikke vist stor Knebenhed. Der var saaledes opført 5000 Kr. til Observatoriet, 10000 Kr. til Musik og 5000 Kr. til Teatret, ialt 78000 Kr. til forskellige Institutioner. Forhaabentlig blev man i det kommende

Regnskabsaar fri for de mange Andragender om Tilskud til baade det ene og det andet.

Simon sen var bange for, at mange af dem, der havde ladet sig forlede til at forøge deres Gasindlæg, vilde føle sig skuffede ved Forhøjelsen af Gasprisen. Det stod nu klart, at det var det konservative Flertals Maal at gennemføre mere indirekte Beskatning for at holde Skatteprocenten nede. Ved den direkte Beskatning blev dog en Del af af Indtægten, indtil en Trediedel, fradraget som skattefri for de smaa Indtægters Vedkommende, ja for Indtægter under 1000 Kr. endnu mere, men ved Gasbeskatningen vilde alle komme med ganske uden Hensyn til Evnen. Hr. Møller mente ikke, den fri Konkurrence kunde ophæves, men Forholdet var jo i Virkeligheden, at den allerede var ophævet ved de Monopoler, som Storkapitalen havde skabt sig paa næsten alle Omraader. Hr. Møller havde spurgt, hvor man skulde begynde med at skaffe Kommunen større Indtægt. Hertil vilde Taleren sige, at kunde man ikke begynde med andet end Sygehustaksterne, maatte man hellere lade være, men ellers troede Taleren, det vilde være mere tiltalende at sætte sig i Bevægelse for at faa Grundskatterne forøget. Da der blev forlangt 85000 Kr. til et Krematorium, hævdede Hr. Magnus Nielsen, at det var for meget, nu da der kun blev forlangt 25000 Kr., sagde han, det var for lidt. I Virkeligheden kunde der bygges en meget tiltalende Ligbrændingsanstalt for 20000 Kr., saa 25000 Kr. vilde være rigeligt. Selve Ovnene kostede kun 10000 Kr. Hr. N. Joh. Laur sen havde ganske Ret i, at Kommunen havde Pligt til at tage Hensyn til de Borgere, som vilde tilintetgøres ved Varme, ligesaavel som til dem, der vilde smuldre hen. Taleren mente vedbli-

vende, at der ikke burde forandres ved Slagteafgifterne. Triinkontrollen, som skulde foretages gratis, kostede Kommunen lige saa meget som hele Slagtehusets Underskud. Afgiften for Eksportslagtingen kunde man ikke forhøje uden at jage denne store Virksomhed bort, ej heller kunde en Forhøjelse væltes over paa Konsumenterne. Taleren kunde i hvert Fald ikke være med til at tage Ansvarét for en Forhøjelse af Afgiften for Eksportslagting, og hvad den indenbys Slagting angik, var Afgiften rigelig. Iøvrigt havde Højre ikke megen Ret til at kritisere Slagtehusudvalget. Taleren havde Gang efter Gang anmodet Højre om at sætte en Mand ind i Slagtehusudvalget, men Højre havde aldrig villet. Hr. Mikael Johansen havde ment, at Talerens Slagtervenlighed var af ny Dato. Forholdet var imidlertid, at man hvert Øjeblik havde Klager fra Slagterne, den Gang Højre dominerede i Udvalget, medens der ingen havde været, siden Taleren blev Udvalgets Formand. Slagterne var aldeles ikke umedgørlige, naar de blot fik Følelsen af, at man vilde være retfærdig overfor dem, og det bestræbte det nuværende Udvalg sig for at være; derfor kom der ingen Klager. — Man havde nu hørt, at Hr. Marthin Hansen vilde stemme for den indirekte Beskatning, og saa var jo alt i Orden. Taleren havde gjort Regning paa, at der havde været en Smule Demokratisme tilbage hos Hr. Marthin Hansen, men det var der altsaa ikke. Hr. Marthin Hansens Mandat skyldtes for en stor Del Arbejdere; Taleren vilde ønske dem inderlig til Lykke med Hr. Hansen, som nu hjalp dem til at faa deres indirekte Beskatning forhøjet. Nu vidste Vælgerne, hvorledes Sagen forholdt sig.

Møller kunde ikke indrømme, at Belysnings-

væsenet havde for faa Folk, eller at Gassen var daarlig. Taleren havde ikke sagt, at Odensegade skulde have elektrisk Belysning, men kun at man tænkte at opstille de ny Automatlygter i Odensegadekvarteret. Hr. Christensen havde gjort sig megen Ulejlighed med at bevise, at mange Byer havde lige saa smaa Gaspriser som Aarhus. Desværre passede Hr. Christensens Tal ikke, f. Eks. var Prisen i Kolding ikke 11 Øre, men 12 Øre. Horsens var den eneste By, der havde lige saa billig Gas som Aarhus. Grundlaget for Talerens Forslag var at forbedre Belysningsvæsenets Budget, saaledes at man kunde undgaa en Forhøjelse af Skatteprocenten. Dermed var langt fra tænkt paa at lægge Byrder paa de daarligst stillede, men kun paa at gavne Byen. Der var sikkert ingen, der troede, at Hr. P. Petersen eller Taleren havde skænket det en Tanke, om en Forhøjelse kunde gavne eller skade dem. Iøvrigt kunde Hr. P. Petersen jo let slippe for den store Skat ved at flytte udenfor Byen. Hr. Jakob Jensen havde i sidste Møde udtalt sin Glæde over, at Taleren ved Kulkøb til Belysningsvæsenet havde anerkendt Rigtigheden af Kommunesocialismen. Dette var dog ikke Tilfældet, thi Kullene var indkøbt ved Licitation; at det billigste Tilbud var fra England, gjorde ikke Sagen socialistisk. Taleren havde aldeles ikke sigtet Hr. Kjeld Sørensen for ikke at varetage sin Pligt som Byraadsmedlem, men kun sagt, at det var tilgiveligt, om Hr. Kjeld Sørensen saa paa Sygehustaksterne som Forretningsfører ved en Sygekasse. Taleren havde ogsaa engang troet, at det var fornuftigt at hjælpe gennem Hjælpekassen, men var blevet skuffet, idet Fattigvæsenets Udgifter alligevel steg. Ingen af Modstanderne af Forhøjelsen af Sygehustaksterne og

Gas- og Elektricitetsprisen havde endnu anvist noget andet Sted, hvor Kommunen kunde skaffe sig den større Indtægt, som var nødvendig.

J a k o b J e n s e n bemærkede, at Hr. Vetli havde ført en af de gamle Traverser frem, nemlig den om Rigmændenes Flugt fra Byen. Allerede i 1890'erne lød det, at man skulde være forsigtig, ellers flyttede de store Indtægter fra Byen; man skulde gaa paa Akkord med dem, ellers mistede man dem. De rige skulde altid beskyttes, skønt de meget vel kunde besørge det selv. Derfor maatte man beskytte de fattige. En Sammenligning med Odense var ikke saa let at foretage, som Hr. Vetli syntes at mene; der var mange Forhold, som saa skulde tages i Betragtning, og navnlig maatte der ses paa, om de tidligere Tidens Styre havde passet deres Ting, hvad de ikke havde her i Byen, hvorfor det gik ud over det nuværende Slægtled. Hr. Vetli mente, at elektriske Kabler kunde vare i 25 Aar, og at Udgiften til deres Anskaffelse derfor burde afholdes af Laan; Taleren havde imidlertid været med til at forny flere Kabler, uagtet Elektricitetsværket kun var 13 Aar gammelt. Den Politik maatte man derfor helst undgaa. — Det hastede meget stærkt med Gaden til Havnen; hvis man ikke fik den, vilde man ikke kunde leje Pladser ud ved den ny Havn, hvor der allerede nu hver Dag laa 2—3 Dampere og lossede og ladede. Taleren skulde til 2. Behandling stille Forslag om Brolægning af denne Gade. Det var rigtigt, at Vestergades Brolægning skulde tages i 3—4 Rater, men i Fjor var det Hensigten, at den næste Del skulde tages i Aar, og det havde Brolægningsudvalget frafaldet. Hr. N. Joh. Laursens Imødegaaelse af Taleren havde været saa spagfærdig, at Taleren ikke skulde komme videre ind

derpaa, Talerens Anker havde jo heller ikke været let at imødegaa. Det forundrede dog Taleren, at Hr. N. Joh. Laursen havde udtalt sig som sket om Krematoriet, da Hr. Laursen jo meget godt vidste, at det Krematorium, hvortil man ønskede 85000 Kr., var tænkt med baade Kapel og Urnehal, hvilket man kunde undgaa, naar man lagde Krematoriet paa Nordre Kirkegaard, hvilket jo nu var Tanken. Den af Taleren fremførte Statistik over Byens Formueforhold kunde ikke rokkes. Formuen burde endda snarere regnes højere, da hverken Havnen, Gaderne og andet ikke var medregnet. -- Hr. N. Joh. Laursen havde sluttet sig til Hr. Møllers Beklagelse over, at saa mange fik Understøttelse af det offentlige. Der taltes altid om dem, der fik Understøttelse blot for at opholde Livet, men aldrig om dem, der blev understøttet for at de kunde tjene mange Penge og komme højt op paa Rangstien, f. Eks. Løjtnanter, Præster og mange andre. Disse Folks Uddannelse kostede Samfundet mange Penge, og saa maatte man endda lønne dem med høje Gager. Hr. Marthin Hansen havde været lige ved at komme galt afsted, maaske fordi han havde Feber over at skulle bryde sit gode Princip; thi Hr. Hansen vidste jo godt, at naar Laanebeholdningen var ved at slippe op, hvad den i Virkeligheden ikke var, saa skyldtes det, at en Del af Pengene var laant ud til Grundejerne, blandt andet for at de kunde faa bedre Lys. Kulindkøbet var ren og skær Kommunesocialisme. Det skete nemlig ganske udenom Mellemhandlerne, og »Aarhus Stiftstidende« havde da ogsaa fremhævet det som Kommunesocialisme. Hr. Møller vidste meget godt, at Talen om den fri Konkurrence ikke havde meget paa sig. Naar

Uldvarefabrikanterne ønskede af forhøje Varerne, samledes de og satte Prisen i Fællesskab, og saaledes var det paa alle Omraader. Konkurrencen blev ganske udelukket, al Handel blev efterhaanden monopoliseret. For Tiden udelukkede man helt Konkurrencen ved Maksimalpriser, Tyskland i endnu højere Grad end os. Taleren vilde henstille til Hr. Marthin Hansen at skaffe de Penge frem, der var sat fast paa forskellig Maade. Det vilde næppe blive let; men de, der havde været med til at binde Pengene, skulde i hvert Fald ikke tale om, at Laanet var opbrugt. Ej heller skulde disse Folk tale om, at Skatteyderne flyttede bort fra Byen, for ved hver eneste Budgetbehandling agiterede de jo for Udflytningen og gjorde alt for at skræmme Folk fra at flytte til Byen.

M i k a e l J o h a n s e n kunde ikke forstaa, at Hr. Jakob Jensen kunde faa sig selv til at sige, at Højre skræmmede Folk fra Byen. Hr. Jakob Jensen mente det vel heller ikke saa slemt, som det var sagt. Taleren anbefalede varmt den lille Bevilling til den gamle Borgmestergaard og ligeledes, at Medlemmerne gik ud og saa Gaarden og dens Indhold. Man skyldte Translatør Holm en stor og varm Tak for hans store og uegennyttige Arbejde i denne Sag. Taleren kunde ganske sympatisere med Tanken om at hæve Grundskatterne, men desværre bestemte man jo ikke dette selv. Taleren havde i Skattekommissionen stillet Forslag i saa Henseende, men beklageligvis havde man ikke kunnet faa et Lovforslag frem herom, efter at den nuværende, saakaldte frisindede, Regering var kommet til Magten. Ligeledes havde Taleren sammen med alle Kommissionens Højre-medlemmer været med til at foreslaa Indførelse

af en kommunal Formueskat. — Det skulde indrømmes, at ikke alle Gader blev holdt rene og pæne, men det gjaldt dog mest de offentlige Pladser. De Gader, som Grundejerne skulde holde i Orden, var de pæneste. Hr. Simonsens Paastand om, at Højre ikke vilde sætte en Mand ind i Slagtehusudvalget, passede ikke. Højre havde jo netop sat en udmærket Mand ind i dette Udvalg i Hr. Marthin Hansen.

Marthin Hansen havde glædet sig over at høre, at den megen Veltalenhed særlig havde været møntet paa ham. Taleren kunde imidlertid fortælle Hr. Simonsen, at han hverken lod sig lokke eller skræmme. Han skyldte ikke Hr. Simonsen Regnskab for sin Optræden og skulde nok staa til Ansvar for sine Handlinger overfor sine Vælgere. Naar Arbejderne havde stemt paa Taleren, var det vel, fordi de ikke følte sig tilfreds med Hr. Simonsen og hans Partifæller.

Christensen havde ikke tilsigtet at beskyldte de Herrer P. Petersen og Møller for af personligt Hensyn at stille Forslag om Forhøjelse af Gasprisen. Hr. Møller maatte have gjort særlige Anstalter for at bevise, at Gassen var billigere her end andre Steder, siden han ikke havde kunnet nøjes med den almindelige Gasværksstatistik, men havde henvendt sig til de enkelte Gasværker. Til Hr. Vetli bemærkede Taleren, at Kablerne sædvanlig var fortæret efter 10—15 Aars Forløb. Ønskede man at faa billigere Gadebelysning, burde man forsøge med mere elektrisk Belysning i Stedet for Gas.

Forslaget overgik til 2. Behandling. Ændringsforslag indkaldtes inden førstkommende Mandag Middag Kl. 12.

2. Andragende om **Dispensation fra W. C. Regula-**
tivet for:

a. (J. Nr. 2²⁷⁸—1914) Bissensgade 2.

b. (J. Nr. 2²⁷⁷—1914) Toldbodgade 2.

Bevilgedes.

